

Vägledande ställningstagande om anmälan om samtycke till kandidatur och förklaring om samtycke till kandidatur

Valmyndigheten har det övergripande ansvaret för frågor om val. Myndighetens ställningstaganden, som ger vägledning till valadministrationen, innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor.

Detta ställningstagande har uppdaterats och ersätter därmed tidigare beslutat ställningstagande från den 17 juni 2022.

1 Sammanfattning

Valmyndigheten gör bedömningen att en anmälan om förklaring om samtycke till kandidatur (kandidatförklaring) eller samtycke till kandidatur kan ske genom att kandidaten använder Valmyndighetens blankett eller avsedd digital tjänst. Anmälan ska innehålla följande uppgifter för att anses vara komplett:

- Förnamn
- Efternamn
- Personnummer eller i förekommande fall födelsetid
- Verifikation av identitet genom egenhändigt undertecknande eller genom e-signatur i form av avancerad elektronisk underskrift
- Det specifika parti och val som anmälaren samtycker till kandidatur för

En kandidatförklaring får även innehålla övriga uppgifter om kandidater (som får tryckas på valsedeln) såsom ålder, yrke eller titel, adress samt partitillhörighet eller liknande uppgift.

En anmälan som sker på blankett bör även innehålla anmälares kontaktuppgifter.

För att en kandidatförklaring ska registreras ska en komplett anmälan ha kommit in senast sista dagen för partier att anmäla samtliga sina kandidater. För att ett samtycke ska registreras ska ett komplett samtycke ha kommit in senast fredagen före valdagen.

2 Gällande rätt m.m.

Ett parti som vill anmäla samtliga sina kandidater för ett visst val ska göra det skriftligen hos länsstyrelsen eller Valmyndigheten. Tillsammans med anmälan ska partiet lämna en egenhändigt undertecknad förklaring från varje kandidat att han eller hon samtycker till anmälan (kandidatförklaring). (2 kap. 9 § vallagen (2005:837) och 4 § valförordningen (2005:874))

Den som kandiderar för ett parti som har anmält sitt deltagande i ett val ska skriftligen ha samtyckt till kandidaturen. Ett sådant samtycke ska ges in till behörig myndighet senast fredagen före valdagen. En kandidatförklaring ska också ses som ett samtycke till en kandidatur. (2 kap. 20 § vallagen)

På en valsedel ska kandidatnamnen vara uppförda i nummerordning. Varje kandidatnamn ska identifieras så att det framgår vem som avses. (6 kap. 3 § vallagen)

Det är av stor vikt att de anmälningar av samtycken som kommer in till valmyndigheterna innehåller tillräckligt med information för att det ska vara möjligt att identifiera den som lämnar samtycket. En anmälan bör innehålla uppgift om personnummer för att det ska vara möjligt att säkert identifiera anmälaren. Även andra uppgifter, t.ex. kontaktuppgifter, bör lämnas för att valmyndigheterna vid behov ska kunna begära kompletteringar. En anmälan bör vidare lämnas i sådan form att det skapas förutsättningar för att myndigheten ska kunna verifiera vem anmälan härrör från. Det kan t.ex. ske genom att kandidaten egenhändigt undertecknar en anmälan som lämnas i pappersform. Det bör dock inte ställas upp något formellt krav på egenhändigt undertecknade. I den mån myndigheterna använder sig av elektroniska förfaranden kan uppgiftslämnarens identitet verifieras t.ex. genom användande av avancerad elektronisk signatur. (Prop. 2013/14:48 s. 67 ff.)

Den som kandiderar för ett parti som anmält sitt deltagande i ett val ska skriftligen ha samtyckt till kandidaturen. För att få avsedd verkan och kunna förhindra att en person blir nominerad för ett annat än "sitt eget" parti, bör samtycket avse ett visst parti. Vidare framgår även uttryckligen att kandidaten i anmälan också bör ange för vilket parti samtycket gäller. För närvarande saknas förutsättningar för att ta emot förklaringar enligt 2 kap. 9 § vallagen i elektronisk form då det krävs att dessa undertecknats egenhändigt av kandidaten. Detta utesluter dock inte att det i en framtid skapas förutsättningar att ta emot anmälningar om samtycke elektroniskt. I sådana fall är det dock nödvändigt att rutiner inrättas för att, med hjälp av avancerad elektronisk signatur eller liknande, säkerställa att det är kandidaten som står bakom anmälan. (Prop. 2013/14:48 s. 72)

Det är av största vikt att den som gör en anmälan om samtycke nära inpå valdagen är noga med att se till att anmälan är komplett. Om en anmälan om samtycke är ofullständig kan svårigheter uppstå när uppgifterna om vilka personer som är valbara för de olika partierna ska göras tillgängliga för väljarna före valet. Det framstår inte som rimligt att valadministrationen ska behöva efterforska vilken person som avses med en anmälan och begära kompletteringar efter den senaste tidpunkt då anmälan får lämnas in. (Prop. 2013/14:48 s. 74 f.)

En myndighet kan begära att en avsändare bekräftar en handling om det behövs (21 § förvaltningslagen (2017:900)).

3 Bedömning

3.1 Formkrav

Ett samtycke ska lämnas skriftligen. Detsamma gäller en kandidatförklaring. Valmyndigheten bedömer att kravet på skriftlighet är uppfyllt om samtycket lämnas på avsedd blankett eller i avsedd digital tjänst. En förklaring i form av blankett ska ges in i original. Ett samtycke kan ges in som original eller kopia och även som en elektronisk kopia, t.ex. som en bifogad fil i ett mejl.

En anmälan av kandidater för val till riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige ska ske till länsstyrelsen och för val till Europaparlamentet till Valmyndigheten. Ett gemensamt digitalt förfarande förändrar inte det förhållandet.

3.1.1 Förnamn och efternamn

Det finns inga formella krav på att kandidera under det namn som framgår av folkbokföringen. Kandidaten ska kunna identifieras så att det framgår vem som avses. Smeknamn eller förkortningar såsom Anki eller Bosse bör godkännas i ett samtycke men om namnet uppenbart inte överensstämmer med personnumret bör det kontrolleras.

3.1.2 Personnummer eller i förekommande fall födelsetid

Unionsmedborgare som inte ska folkbokföras i Sverige har möjlighet att kandidera i val till kommun- och regionfullmäktige samt till Europaparlamentet. Dessa medborgare saknar i normalfallet svenskt personnummer och bör därför istället ange födelsetid.

3.1.3 Verifikation av identitet

För att i möjligaste mån säkerställa att kandidaten står bakom sin anmälan ska hans identitet verifieras. I det fall anmälan görs i blankettform ska verifikation ske genom egenhändigt undertecknande och i det fall anmälan görs genom det digitala förfarandet ska verifikation ske genom e-signatur i form av avancerad elektronisk underskrift

En avancerad elektronisk signatur är en elektronisk signatur som

- a) är knuten uteslutande till en undertecknare,
- b) gör det möjligt att identifiera undertecknaren,
- c) är skapad med hjälpmedel som endast undertecknaren kontrollerar, och
- d) är knuten till andra elektroniska data på ett sådant sätt att förvanskningar av dessa data kan upptäckas.

3.1.4 Det specifika parti och val som anmälaren samtycker till kandidatur för

Ett samtycke till kandidatur förutsätter att det finns ett parti att kandidera för. En anmälan om samtycke ska därför innehålla uppgift om parti. Om ett samtycke gäller för ett parti som inte anmält att de ska delta i valet ska anmälan avvisas. Valadministrationen bör kontakta kandidaten innan beslutet fattas.

Det finns inget hinder mot att en kandidat lämnar kandidatförklaringar eller anmäler samtycke för flera partier. Varje ärende om anmälan får dock endast avse ett parti.

Samtycket ska också innehålla uppgift om det val det avser.

3.1.5 Övriga krav

I det fall det finns tveksamheter runt avsändarens identitet kan den mottagande myndigheten begära en bekräftelse från avsändaren. En sådan bekräftelse kan lämnas på olika sätt, t.ex. genom att anmälaren lämnar in en anmälan och namnteckningen i original.

En kandidatförklaring får även innehålla övriga identifieringsuppgifter som får tryckas på en valsedel. Det kan vara ålder, yrke eller titel, adress samt partitillhörighet eller liknande uppgift.

För att underlätta skyndsam begäran om kompletteringar bör anmälan även innehålla kontaktuppgifter i form av e-postadress eller telefonnummer.

3.2 Komplettering av anmälan

En kandidatförklaring ska lämnas senast den dag då partierna ska ha anmält samtliga sina kandidater. Komplettering kan enligt Valmyndighetens bedömning inte ske med annat än originalhandling om kopia kommit in senast den aktuella tidpunkten.

Ett samtycke ska komma in till aktuell myndighet senast fredagen före valdagen. Med anledning av närheten till valdagen anser Valmyndigheten att det inte kan anses rimligt att kompletteringar ska kunna ske efter denna tidpunkt.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd. Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist den 2023.